

Az Őrségi Nemzeti Parkot bemutató monográfia elé

Hazánkban az első nemzeti parkot 1973 januárjában a Hortobágyon hozták létre, az utolsót, tizedikként, a miniszterelnök jelenlétében az Őrségben avatták fel 2002 márciusában. Ez utóbbi létrehozásának folyamata, az előkészületekkel együtt, több mint harminc évig tartott.

Mivel a nemzeti parkok létesítése hosszán tartó alkotói folyamat, a szóbeszédben és a sajtóban sok lényeges kérdés tévesen vagy hiányosan jelent meg. Ilyenek voltak például:

- A jogszabályi környezet – az általános vélemények ellenére – a természetvédelemnek kedvezett, amit tovább javított a legfelsőbb szervek támogatása.
- Az illetékes kormányzati szervek – a Hortobágyi Nemzeti Park kivételével – nem szóltak bele a nemzeti parkok létesítésébe, valamint a szervezet kiépítésébe, vagy ha mégis, azt többnyire segítő szándékkal tették.
- A helyhatóságok – Vas és Heves megye kivételével – a nemzeti parkok létesítését támogatták, vagy azt közömbösen szemléltek.

A legellentmondásosabb helyzet, a legkeményebb ellenállás Vas megyében a tervezett Őrségi Nemzeti Parkkal kapcsolatban alakult ki. A megyei tanácselnök eleinte minden törekvésünket igyekezett megátolni, és ezt a hozzáállását később a természetvédelmi főhatóság vezetőjeként az egész országra kiterjesztette.

Érdekes módon jóval később, éles fordulattal, már nyugdíjasként a nemzeti park megalapításának élharcosává vált. Nyilvánvalóan rájött, hogy az érdekellentétek nem a lakosság és a parasztság kisebb csoportjai között, hanem a nagyratörő, finanszírozhatatlan vízrendezéssel összekapcsolt talajjavítási elképzelések és az ebből szépen megélt tudományos műhelyek törekvései között feszültek.

Az évtizedeken át tartó kisebb-nagyobb civakodás néhányunkat megtépzott, a legjobban *Bulin István* erdőmérnököt, aki megbízásunkból a tervezett nemzeti park értékeinek összeírását végezte.

Számomra a legmaradandóbb, legellentmondásosabb és legkellemetlenebb a vele történt, búcsúnak szánt, de a vé-

gén monológgá vált beszélgetésünk volt. Mivel nemcsak a nemzeti park alapításának göröngyös útjára mutat rá, hanem jó keresztmetszetet ad az akkori időszakról, a közreadása mellett döntöttem. E monológ rövidített és tompított változata az akkor készült feljegyzés alapján a következőkben foglalható össze:

„Zoltán! Vegyük végre tudomásul, hogy megbuktunk, minket nemcsak a tanácselnök és a szűk brancsa utál, hanem az egész megye. Az Őrségi paraszt nemcsak szegény és büszke, öntudatos és hiszékeny is. Nem akarnak sötét, zsupfede-lű, földes kunyhókban lakni, vászongatyában díszelegni, hajdinakásán élni.

Megetették szegényeket maszlagos dö-döllével. Tudod mi az?! Dani bácsi (*Febér Dániel* soproni professzor – a szerk.) szerint „*Datura Őrségiensis*” (őrségi maszlag – a szerk.) lenne.

Jó, jó! Mi megbuktunk, de mi lesz a nemzeti parkkal?! Itt erről legalább húsz évig beszélni sem lehet. Előbb ezeknek ki kell halniuk! Addigra te is vén trotyli leszel, meg idegroncs. Én már az vagyok. Neked könnyebb, hisz nem vagy idevaló, érzelmileg nem kötődsz a tájhoz. De engem mondvasínált baromságok miatt a szülőházamból száműztek. Ez maga a kegyetlenség! Te visszamehetsz Romániába! – úgy hallom onnan jöttél. Vagy menj vissza az erdészekhez, talán ők még visszafogadnak. Talán, de nem biztos. Én már nekik sem kellettem. Ne kövess engem, rossz példa vagyok.

Te nagyszerű dolgokat akartál csinálni, kisszerű, irigy, hiú pasasokkal. Hát ez nem megy. El fognak fűrészelni. Már be is hajkoltak... Én lettem a te hajkod. Nem én vagyok a célpont, hanem te! Mit akar itt ez a Romániából szalasztott erdőlegény? Menjen vissza nustyu barátaihoz Romániába, a Balkánra. Ott okoskodjon!

Nem haragszom rád, de te is hibás vagy. Egy ilyen országnak elég százé-vente egy nemzeti park, nem egyszerre

öt! Nem Amerikában vagyunk, hanem Hunniában, csonka Magyarországon! Túl vállaltad magad, fiatalon kifáradtál, engem – öreg cimborádat – már nem volt erőd megvédeni. Csak jó szándékod, de ez kevésnek bizonyult. Ez egy-fajta cserbenhagyás. Mi a francnak kellett neked egyszerre öt frontot nyitni?!

Ebből is látszik, hogy nem vagy politikus. Én ismerem ezek lelkivilágát: ha te a Hortobágytól abbahagyod, és tíz évig sütteted a hasadat a nappal, még szentté is avattak volna. Így meg előbb-utóbb eltaposnak. Ezek a kisszerűséget szeretik, azokat imádják, akik legalább két rendfokozattal hülyébbek, mint ők. Te a szemükben egy zöldkabátos senki vagy, akinek még alapfokú pártiskolája sincs!

Lássuk be végül azt is, hogy a mi esetünkben az a híres „erdészösszefogás” csődöt mondott. Senki nem akart segíteni, esetleg titokban.

Furcsa felekezet lettünk mi jágerok. A selmeci szellem elpárolgott, mint a tavaszi hó, olyanná lett, mint a vérszerződés. Legenda és nem több. Idehaza csak szakmán kívül lehet érvényesülni, kibontakozni. Ha körünkben megjelenik egy Barlai formátumú fazon, azt haladéktalanul ki kell passzírozni. Nekünk asztalos, kárpitos vagy legalább partizán kell.

Itt vagyok én első osztályú tulok, aki csak a katonáknak jó, a szakmának nem kell. Vadásznak jó voltam, de a szülőföldemről szarvasbőr gatyám, se-lyem nyakkendőm és agaram miatt kiutáltak. Azt gondolták, hogy háziszöttesben okosabb lennék. Lehetek én szintévesztő, balkezes, zugivó, aluszékony vagy jellemtelen, csak a falusi kocsmába ne kíséjjen a vadászkutyám.

De te sem lehetsz büszkébb. Mindenki tudja rólad, hogy a megyéből menned kellett, mert a pártbizottságon nem viselkedtél illedelmesen. A párttitkárt lemagáztad, nem szeretted a cirill betűt, meg május elsején nyilvános helyen kezelt csókoltál egy osztályidegen pulykának.

Az ilyen alakok ne rontsák a tő melletti friss hangulatot, menjenek a minisztériumba. Ott meg bepillantottál a főnököd hamiskártyáiba, ezért tovább kocogtattak. Nem voltál okosabb a pajtásaidnál, csak azért lettél államtitkár vagy mi a franc, mert egy ilyen alak veszélytelenebb egy elgazosodott csonkavágányon, mint egy mozdonyvezető a fővonalon.

Isten veled Zoltán, többé nem zavarlak!”

Rakonczy Zoltán

okl. erdőmérnök

Fotó: **Konyhás István**

AZ ŐRSÉGI NEMZETI PARK I-II.

(szerk. Dr. Bartha Dénes)

A nemzeti parkjainkat bemutató monográfiák (Hortobágyi NP, 1976; Kiskunsági NP, 1979; Bükk NP, 1983 és 2002; Aggteleki NP, 1998; Duna-Dráva NP, 2002; Fertő-Hanság NP, 2012) sorát a most megjelent, az Őrségi Nemzeti Parkról szóló összeállítás gazdagítja.

A legfiatalabb és az alapítás körülményeit nézve a leghányattatottabb sorsú nemzeti parkunk abban is különbözik a többi társától, hogy nemcsak a természeti tájat, hanem több mint negyven települést és azok ember által valamilyen módon befolyásolt környezetét is magába foglalja.

Ember és a táj szoros kapcsolata, egymásra hatása hazánkban itt érhető a legjobban tetten. Éppen ezért ez a monográfia, a természeti értékek megszőkott bemutatásán túl, nagy hangsúlyt fektet a kulturális értékek ismertetésére is, utóbbi csaknem felét teszi ki a szokatlanul nagy terjedelemnek, s ez indokolja a két kötetben való közreadást is.

A sok szempontú megközelítést a népes szerzői gárda (28 fő) is mutatja, java részük a Nyugat-magyarországi Egyetem, a Savaria Múzeum és az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársa, valamennyien régóta kutatják az Őr-

ség és a hozzá csatlakozó Vendvidék természeti és kulturális értékeit.

A két kötet gazdagon illusztrált, több mint ezer fénykép, számos grafikon, táblázat és térkép teszi élvezetessé, változatosá.

Az erdészek érdeklődését leginkább két fejezet keltheti fel. Az egyik a nemzeti park alapításának történetét mutatja be, azt a több évtizedes küzdelmet, amelynek több erdőmérnök pozitív vagy negatív szereplője volt.

A másik az Őrségi erdők változásait taglalja, hogyan jutottunk el a szakma által többnyire lenézett, de táji és természetvédelmi szempontból lényeges kisparaszti szálalóerdőktől a nagyüzemi, ökológiai sivatagként működő (főleg fenyő) monokultúrákig.

Mindkét fejezetet *Markovics Tibor*, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

igazgatója jegyzi, s ő vázolja fel a nemzeti park jövőbeni elképzeléseit is.

A tervezett első öt nemzeti parkunk között ott szerepelt az Őrségi is, amelynek alapítása a többi négygel ellentétben közel négy évtizedig eltolódott.

Rakonczay Zoltán

nak lehetünk hálásak, hogy akkoriban felismerte az Őrségi Nemzeti Park létrehozásának szükségességét, neki köszönhetjük azt a több évtizedes harcot, támogatást, féltő gondoskodást, amely végül a megvalósulást eredményezte. Nem véletlen hát, hogy ő lett e mű lektora is.

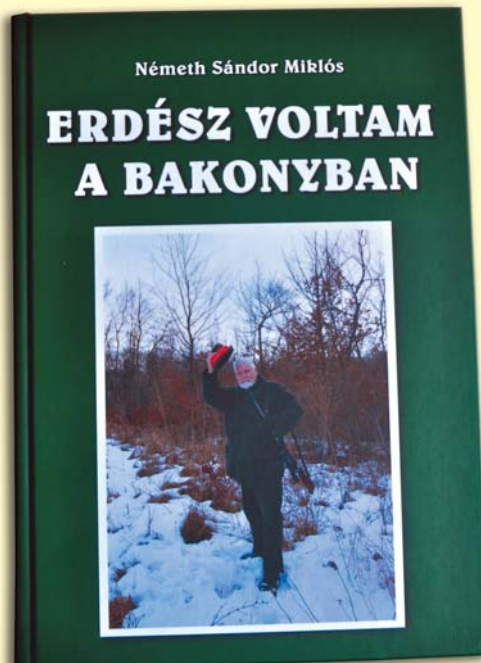
Szentirmai István

ERDÉSZ VOLTAM A BAKONYBAN

Közel félezer oldal visszaemlékezés. A nyugdíjas évek nyugalmában a legapróbb részletekre is irigylésre méltóan emlékező szerző életútját ismerhetjük meg a gyermekkortól kezdve a mozgalmas szakmai pályafutás hivatalos végéig.

Kevés kollégának adatott meg az a tehetség, hogy lebilincselő stílusban írhasson életéről, hivatásáról. Mert a kötetet nem lehet letenni. Talán csak egy-egy pillanatra, hogy elmélkedjünk saját pályánk örömeiről, bánatáról.

A könyv az utóbbi évek legizgalmasabb szakmai olvasmánya. Nem hivalkodó, nem elfogult, nem magamutogató. Akaratlanul csempészi az erdész olvasókba azt a meggyőződést, hogy jól választottak szakmát. Megismerhetjük a Bakony világát, az

erdőrengeteget, a benne lakó és dolgozó emberek hétköznapijait, olykor csínytevéseit.

A kötet a vállalat múltjába is bevezeti az olvasót, a volt kollégáknak pedig remek emlékeztető. Szerencsés döntés volt, és dicséret a Bakonyerdő Zrt.-nek, hogy e könyv megszülethetett. Ígéretes forrásmunka a majdan kutakodóknak.

Németh Sándor Miklós a tőle megszokott elfogulatlansággal emlékezik az iskoláskorra, a pályaválasztásra, a katonaságra, az egyetemi évekre, a szakmában eltöltött évtizedekre.

Alias „Tizedes” könyve azonban meggyőzi az olvasót, hogy a címben szereplő „erdész voltam” szópár nem érvényes, mert a Bakony erdésze marad ő mindhalálig.

Pápai Gábor